

Torstai 29.3.2012 kello 10.00 - 11.15

Läsnä

pj.	Johannes Koskinen /sd	
vpj.	Outi Mäkelä /kok	
jäs.	Sauli Ahvenjärvi /kd	
	Tuija Brax /vihr	
	Ilkka Kantola /sd	
	Pia Kauma /kok	(1—4 §, 5 § osittain)
	Kimmo Kivelä /ps	
	Anna Kontula /vas	
	Jukka Kopra /kok	(1—4 §, 5 § osittain)
	Markus Lohi /kesk	
	Elisabeth Naucclér /r	
	Tom Packalén /ps	
	Vesa-Matti Saarakkala /ps	
	Tapani Tölli /kesk	
vjäs.	Kimmo Sasi /kok	(1—3 §, 4 § osittain)
tulkki	Anna Heikkilä	
sihteeri	Tuula Majuri	valiokuntaneuvos

1 § *Nimenhuuto*

Toimitettiin nimenhuuto. Läsnä oli 15 jäsentä.

2 § *Päätösvaltaisuus*

Kokous todettiin päätösvaltaiseksi.

3 § ***HE 18/2012 vp** eduskunnalle laeiksi tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä sekä julkisista hankinnoista annetun lain 49 §:n muuttamisesta**Asian ilmoittaminen*

Ilmoitettiin, että asia on saapunut valiokuntaan lausunnon antamista varten työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle.

4 § ***E 30/2012 vp** Euroopan vakausmekanismin (EVM) ja Euroopan rahoitusvakausvälineen (ERVV) kapasiteetista; vaihtoehdot ja Suomen tavoitteet, EU/2012/0314**Käsittely*

Merkittiin, että suuri valiokunta on antanut asiassa vaiteliaisuusmääräyksen perustuslain 50 §:n 3 momentin nojalla.

Merkittiin saapuneeksi kirjallinen lausunto:

— professori *Tuomas Ojanen*, *asiakirja A 4 §*.

Todettiin asiantuntijakuuleminen päättyneeksi.

Käytiin valmistava keskustelu.

Esiteltiin sihteerin laatima kannanottoluonnos.

Asiasta käytiin keskustelu, ja luonnokseen tehtiin joitakin muutoksia.

Ed. Saarakkala teki ehdotuksen ed. Packalénin kannattamana, että ehdotuksen mukainen kannanotto hyväksyttäisiin.

Suoritettiin äänestys kannanottoluonnoksen ja ed. Saarakkalan ehdotuksen välillä. Äänestyksessä annettiin kannanottoluonnoksen puolesta 11 ääntä ja ed. Saarakkalan ehdotuksen puolesta 3 ääntä, joten todettiin, että luonnos oli tullut hyväksytyksi valiokunnan kannanotoksi.

Valiokunta esittää kannanottonaan seuraavaa:

"Perustuslakivaliokunta toteaa, että kirjelmäasia on saapunut eduskunnan käsiteltäväksi liian kireällä aikataululla. Kirjelmä annettiin 27.3.2012, ja asiaa käsittelevä euroryhmän kokous on jo 30.3.2012. Erikoisvaliokuntien on siten kyettävä kuulemaan asiantuntijat ja valmistelemaan kannanottonsa asiasta kahdessa päivässä ennen suuren valiokunnan kokousta, mikä on selvästi riittämätön aika ottaen huomioon asian merkittävyyden.

Valiokunta esittää tässä kannanotossaan ainoastaan näkemyksiä niistä lähtökohdista, joiden pohjalta Euroopan vakausmekanismia koskevasta sopimuksesta annettavaa hallituksen esitystä on aikanaan perustuslain kannalta arvioitava. Asian varsinainen valtiosääntöoikeudellinen arviointi jää siten tehtäväksi myöhemmässä vaiheessa hallituksen esityksen käsittelyn yhteydessä.

Valiokunta on aikaisemmissa EVM:ia ja ERVV:tä koskevissa lausunnoissaan korostanut, että Euroopan rahoitusvakauden turvaamiseen liittyviä Suomen taloudellisia vastuita tulee valtiosääntöoikeudellisessa arvioinnissa tarkastella kokonaisuutena niistä aiheutuvan eduskunnan budjettivallan rajoituksen selvittämiseksi (PeVL 25/2011 vp , s. 3/II ja PeVL 3/2012 vp , s. 2 /II). Tähän liittyy myös kysymys siitä, voidaanko vastuilla vaarantaa "Suomen valtion mahdollisuudet vastata niistä velvoitteistaan, jotka sillä Suomen perustuslain mukaan on" (PeVL 5/2011 vp , s. 4/II).

Suomen taloudellisia vastuita koskevassa kokonaisarvioinnissa on otettava huomioon Suomen takausvastuut ERVV:lle ja ERVV:n perustamista edeltäneet Suomen antamat rahoitustuet sekä Suo-

men osuus EVM:n kapasiteetista samoin kuin kysymys siitä, miten ERVV:n ja EVM:n kapasiteetit yhteen sovitetaan. Arviointiin vaikuttavat myös vastuihin liittyvät riskit ja niiden mahdolliset muutokset, kuten ERVV:n kapasiteetin laajentaminen niin sanotulla vivutuksella. Asian käsittelyn tässä vaiheessa valiokunnassa ovat nousseet esiin myös Suomen IMF-maksusuudet sekä Euroopan keskuspankin tekemiin vakauttamistoimiin liittyvät riskit, jotka voivat viime kädessä jäädä jäsenvaltioiden kannettaviksi.

Vastuiden ja niiden riskien kokonaisarvioinnin kannalta on välttämätöntä, että eduskunnalle tehdään aikanaan hallituksen esityksessä kattavasti selkoa vastuiden sisällöstä (ks. valiokunnan lausuma lausunnossa PeVL 14/2011 vp).

Kokonaisvastuiden määrän lisäksi eduskunnan budjettivallan rajoittamista koskevaan arviointiin vaikuttaa myös se, millä tavalla eduskunta voi vaikuttaa Suomen vastuiden lisääntymiseen, kun erillisiä takaus- tai rahoituspäätöksiä tehdään ERVV:n tai EVM:n maksimikapasiteetin puitteissa. Valiokunta viittaa siihen tapaan, jolla eduskunnan osallistuminen on turvattu ERVV-takauslain 3 §:n menettelysäännöksissä. Valiokunta kiinnittää huomiota myös tarpeeseen parantaa ERVV:n ulkoista tilintarkastusta samansuuntaisesti kuin EVM:n osalta on tehty.

Asian valtiosääntöoikeudellisessa arvioinnissa keskeisellä sijalla ovat vaikutukset eduskunnan budjettivaltaan ja laajemminkin eduskunnan finanssivaltaan. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan ERVV:n ja EVM:n päätöksentekomenettelyissä ei näyttäisi olevan odotettavissa sellaisia muutoksia, jotka antaisivat aiheutta uudelleenarviointiin täysivaltaisuuden kannalta.

Kirjelmän sivulla 3 esitetään ennakoivia arvioita EVM:n ja ERVV:n korotetun kapasiteetin käsittelyjärjestyksestä eduskunnassa. Valiokunta toteaa edellä olevaan viitaten, ettei se ota vielä tässä vaiheessa kantaa asian käsittelyjärjestykseen."

Ed. Saarakkala, Packalén ja Kivelä jättivät asiasta seuraavan eriävän mielipiteen:

"ERIÄVÄ MIELIPIDE

Perustelut

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan PeVL 3/2012 vp korostanut kokonaisarvioinnin tärkeyttä Suomen taloudellisia vastuita koskien seuraavasti: "Valiokunta viittaa aikaisempaan, Euroopan

vakausriskien (EVR) koskevaan lausuntoonsa (PeVL 25/2011 vp, s. 3/II) ja korostaa, että Euroopan rahoitusvakauden turvaamiseen liittyviä Suomen taloudellisia vastuita tulee valtiotähtäysriskien arvioinnissa tarkastella kokonaisuutena niistä aiheutuvan eduskunnan budjettivallan rajoituksen selvittämiseksi. Tähän liittyy myös kysymys siitä, voidaanko vastuilla vaarantaa "Suomen valtion mahdollisuudet vastata niistä velvoitteistaan, jotka sillä Suomen perustuslain mukaan on" (PeVL 5/2011 vp, s. 4/II).

Kokonaisarviointiin sisältyvät nykytilanteessa paitsi Suomen takausvastuut EVR:lle myös EVR:n perustamista edeltäneet Suomen antamat rahoitustuet sekä Suomen tuleva osuus EVR:n kapasiteetista samoin kuin kysymys siitä, miten EVR:n ja EVR:n kapasiteetit yhteensovitetään. Arvioinnissa on myös otettava huomioon riskien kasvaminen, muun muassa EVR:n kapasiteetin mahdollisessa laajentamisessa niin sanotulla vivutuksella. Valiokunta toteaa, että avoinna olevien kysymysten vuoksi kokonaisarviointia Suomen taloudellisista vastuista ei ole vielä tässä vaiheessa tehtävissä."

Hallituksen E-kirjelmästä E 30/2012 vp käy selvästi ilmi valtioneuvoston ehdotus Suomen kannaksi ja se, minkä verran Suomen taloudelliset kokonaisvastuut vähintään olisivat kasvamassa. Kun otetaan huomioon kaikki euro-kriisiin liittyvät Suomen taloudelliset vastuut, on kyse kymmenien miljardien eurojen vastuista, mikäli ne realisoituisivat täysimääräisinä. Jo tämä suuruusluokka on omiaan vaarantamaan perustuslaista johtuvien velvoitteiden toteutumisen, mikäli riskit realisoituisivat täysimääräisinä. Samoin vastuut sitovat merkittävässä määrin seuraaviakin eduskuntia. Kyse on paitsi sopimuksen luonteen arvioimisesta, myös sopimukseen sisältyvien riskien arvioimisesta samoin kuin Suomen taloudellisten vastuiden kokonaisarviosta sisältäen arvion niihin liittyvistä riskeistä.

Tähän asti talouden vakautukseen liittyvistä sopimuksista lausuttaessa perustuslakivaliokunnan enemmistö on valtioneuvoston tapaan arvioinut riskien olevan sellaiset, että sopimukset ovat olleet hyväksyttävissä eduskunnassa yksinkertaisella enemmistöllä. Nyt valtioneuvosto kuitenkin esittää vastuiden kasvattamista ilmeisesti juuri sen takia, että valtioneuvoston mielestä riskit voisivat realisoitua, mikäli Suomen vastuita ei kasvatettaisi. Tämä tempoilevuus kuvastaa hyvin valtioneuvoston riskien arviointikykyä. Siihen ei voi luottaa. Ei ole mitään takeita siitä, etteikö jatkossakin voida päätyä arvioon, jossa nyt esitetty rahoitus-

tuskapasiteetin kasvattaminen ei riitä, vaan kapasiteettia olisi riskien realisoitumisen pelossa edelleen nostettava.

Perustuslain näkökulmasta sopimuksia ja sopimusmuutoksia on käsiteltävä aina tapauskohtaisesti. Miljardien eurojen vastuiden kasvattamista ei ymmärtääksemme tehdä kuin vain pakon edessä. On poliittinen arvio, milloin pakottava tarve syntyy. Ottaen huomioon sen, että kun Suomen riskit ovat siis etenkin ERVV:n osalta jo aiemmin olleet merkittävät ja tämä myönnetään nyt jälkikäteen valtioneuvostossakin avoimesti, voidaan esillä olevien uusien vaihtoehtojen EVM:n ja ERVV:n yhteenlasketun kokoluokan kasvattamiseksi todeta olevan jo lähtökohtaisesti sellaisia, ettei niitä voida hyväksyä eduskunnassa tavallisen lain säätämisjärjestyksessä yksinkertaisella enemmistöllä.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme, että

suuri valiokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 29 päivänä maaliskuuta 2012

Vesa-Matti Saarakkala

Tom Packalén

Kimmo Kivelä"

Asia todettiin valiokunnassa loppuun käsitellyksi.

5 § ***HE 146/2011 vp eduskunnalle laeiksi säteilylain ja terveydensuojelulain 50 §:n muuttamisesta***

Käsittely

Todettiin asiantuntijakuuleminen päättyneeksi.

Sihteeri esitteli lausuntoluonnoksen, *asiakirja A 5 §*.

Käytiin yleiskeskustelu.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä luonnos hyväksyttiin seuraavin muutoksin:

— 21. kappaleen ensimmäinen virke muutettiin kuulumaan seuraavasti: "Asian jatkovalmistelussa tulee valiokunnan mielestä

vielä vakavasti harkita muita vaihtoehtoisia ja tarkoitukseen sopivampia, oikeasuhtaisia tapoja estää itsepalvelusolariumin käyttö alaikäisiltä."

— 22. kappaleen ensimmäinen virke muutettiin kuulumaan seuraavasti: "Säteilylakiehdotuksen 44 §:n muutoksella poistettaisiin nykyinen 1 momentti, jossa on säädetty asetuksenantovaltuus (lakiehdotuksen siirtymäsäännöksen mukaan) edelleen voimaan jäävälle ionisoimattoman säteilyn valvonnasta annetulle asetuksella (1306/1993)."

Käsittely todettiin päättyneeksi.

Päätettiin yksimielisesti pitää tätä käsittelyä asian ratkaisevana käsittelynä.

Asia todettiin valiokunnassa loppuun käsitellyksi.

- 6 § **HE 142/2011 vp** eduskunnalle sotilaskurinpitolaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Käsittely

Ilmoitettiin, että valtioneuvosto on 22.3.2012 peruuttanut eduskunnalle annetun hallituksen esityksen HE 142/2011 vp sotilaskurinpitolaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi. Eduskunnan työjärjestyksen 19 §:n 2 momentin mukaan asian käsittely on lopetettava.

Käsittely todettiin päättyneeksi.

- 7 § **HE 143/2011 vp** eduskunnalle laiksi rikostorjunnasta puolustusvoimissa ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Käsittely

Ilmoitettiin, että valtioneuvosto on 22.3.2012 peruuttanut eduskunnalle annetun hallituksen esityksen HE 143/2011 vp laiksi rikostorjunnasta puolustusvoimissa ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi. Eduskunnan työjärjestyksen 19 §:n 2 momentin mukaan asian käsittely on lopetettava.

Käsittely todettiin päättyneeksi.

PÖYTÄKIRJA 18/2012 vp

8 § *Seuraava kokous*

Ilmoitettiin, että valiokunnan seuraava kokous on perjantaina 30.3.2012 klo 9.30.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Tuula Majuri
valiokuntaneuvos